

Valerie Barber PR

Carlo Rizzi

Publication **Het Parool**

Date **9 May 2017**

Rigoletto Carlo Rizzi combineert opera en masterclass

‘Volg partituur Verdi met huppelend hart’

Specialist Carlo Rizzi dirigeert Verdi's Rigoletto volgens zijn nieuwste inzichten met het Nederlands Philharmonisch Orkest in de Nationale Opera.

Erik Voermans
AMSTERDAM

Valerie Barber PR: Suite 2, 9a St John's Wood High St. London NW8 7NG
Tel: 020 7586 8560 Fax: 020 7586 9246 email: info@vbpr.co.uk

Valerie Barber PR

De Italiaanse dirigent Carlo Rizzi (1960) is voor de elfde of twaalfde keer te gast bij De Nationale Opera – hij is de tel een beetje kwijt. “*Don Pasquale* was de eerste opera die ik hier dirigeerde, dat weet ik nog wel,” zegt hij in de dirigentkamer, een van daglicht verstoken hol in de krochten van Nationale Opera & Ballet, waar hij niettemin graag zit. “En weet u waarom? Omdat je de zangers hier niet hoort.” Hij lacht breed.

Rizzi is dit keer in Amsterdam voor zijn zesde Verdiopera in Amsterdam, *Rigoletto*, en de vijfde keer dat hij een productie daarvan leidt. “Ik begin te tellen in 1991, want tien jaar eerder deed ik er een die ik uit mijn geheugen heb geschraapt. Te weinig repetitietijd en een bij elkaar geraapt orkest. Als het orkest, de zangers en de dirigent het stuk kennen, kun je trouwens nog een heel eind komen. De *Rigoletto* lukte wél heel goed. Dankzij die voorstellingen werd ik gevraagd chef te worden van de Welsh National Opera.”

Vaders en dochters

De *Rigoletto* in Amsterdam zal een hele andere zijn. “Dat is een onvermijdelijk gevolg van je groei als mens, en dus ook als dirigent. *Rigoletto* gaat over een vader en zijn dochter. Ik heb inmiddels allang zelf een dochter. Daardoor wordt alles in zo’n opera meteen anders. Het is een kwestie van ervaring, al kan die zowel positief als negatief zijn. Negatief: als je te veel hangt aan verkeerde overleverde gewoonten. Positief: jouw kijk op de muziek verandert met je mee. Neem het duet tussen Rigoletto en zijn dochter Gilda. In de partituur staat *allegro moderato*. Geen *adagio*, geen *andante*. Als je naar opnamen luistert, merk je dat heel weinig dirigenten zich eraan houden. Ik deed het ook niet, de eerste keer. Maar ik snap nu dat het een gevoelsuitdrukking is: het is bijna een slaapliedje, dat licht moet zijn en sneller dan je denkt.” Hij neemt plaats aan de piano en speelt voor wat hij bedoelt.

“Of neem de aria van Gilda, *Caro nome*, een meisje van vijftien dat zingt over haar eerste lief-

de. Dat moet je met een huppelend hart uitvoeren en dat lukt als je Verdi’s aanwijzingen volgt. In 99 procent van de situaties kun je daar blind op varen.” Maar een wet is het niet, zegt Rizzi. “Als je Pavarotti *La donna è mobile* hoort zingen, is dat niet exact wat Verdi heeft geschreven, maar ja, Pavarotti – de mooiste tenor aller tijden. Die laat je dan doen wat hij wil. En dan krijg je iets onvergetelijks.”

Iets mis met de bedrading

Rizzi deed zelf onvergetelijke ervaringen op als student in Milaan, waar hij in zijn tienerjaren drie keer in de week in La Scala was te vinden. “Anderen gingen naar de disco. Ik ging naar La Scala. Daar hoorde ik Abbado, Sawallisch, Prêtre en natuurlijk Carlos Kleiber, die de indrukwekkendste *Otello* dirigeerde, met Plácido Domingo in de titelrol, die ik ooit heb gehoord. En zijn *Tristan und Isolde*! Dat waren levensveranderende ervaringen, waar ik nog vaak aan terug denk, omdat ze me nog steeds inspireren.”

Zeer belangrijk waren ook de lessen van Franco Ferrara aan het conservatorium in Milaan. “Hij was een uitzonderlijke dirigent, maar hij kon niet omgaan met de spanningen. Er was iets mis in de bedrading in zijn hoofd. Maar mijn hemel, wat een leraar. Ik herinner me een lessituatie, waarbij een niet zo erg getalenteerde leerling het orkest leidde. Je zag Ferrara steeds ongeduldiger worden. En hij was fameus om z’n woede-uitbarstingen, dus die wilde je graag vermijden. Maar toen deed hij iets onverwachts. Hij stond op, liep naar het orkest en begon te dirigeren, onzichtbaar voor de leerling. En opeens klonk dat orkest verschrikkelijk goed. *Die Hebriden* van Mendelssohn, ik weet het nog precies. En met een paar simpele gebaren klonken opeens ook die pizzicati aan het slot spatgelijk! Opeens begreep ik wat dirigeren was.”

Rizzi geeft in Amsterdam in de periode waarin hij *Rigoletto* leidt ook masterclasses, georganiseerd door het European Network Of Opera Academies. De eerste keer dat hij zo iets doet. “Je kunt er niet omheen dat dirigeren, althans goed dirigeren, ontzettend moeilijk is. De maat slaan kan iedereen. Dat is te vergelijken met het abc kennen. Maar daarna moet je woorden gaan spreken, gedichten schrijven, of romans. Je

hebt dirigenten die technisch fantastisch zijn, maar die desondanks geen *muziek* maken. Ik wil de studenten ervan bewust maken waarom ze iets doen. Als ze daar een antwoord op vinden, zijn ze op de goede weg.”

De Nationale Opera. Verdi-Rigoletto. Nederlands Philharmonisch Orkest en Koor van DNO o.l.v. Carlo Rizzi. Regie: Damiano Michieletto. Voorstellingen: vanavond en op 12, 15, 18, 21, 24, 28 en 31/5 in Nationale Opera & Ballet.